

Filosoof van de AfD

Nog maar enkele jaren geleden had de partijfilosoof van de rechts-populistische Duitse AfD een Nederlands paspoort. Dr. Marc Jongen (49), zoon van een Nederlandse vader en een Italiaanse moeder, moest het inleveren toen hij in 2011 uit volle overtuiging voor het Duitse staatsburgerschap koos. Nu vreest hij voor de ondergang van zijn nieuwe vaderland. 'Straks is Duitsland geen land meer, maar een zone in Europa.'

Jongen werd in september gekozen tot lid van de Bondsdag. Hij schreef mee aan het partijprogramma van de AfD, die voor het eerst vertegenwoordigd is in het nationale parlement. De term partijfilosoof is hem toebedeeld door Duitse media, waarmee hij een moeizame verstandhouding heeft. Hij beantwoordt vragen veelal per e-mail. In een café nabij het Rijksdaggebouw in Berlijn waar het parlement zetelt, wil hij tegenover *de Volkskrant* wel praten over de 'historische missie' van zijn partij. Hij spreekt bedachtzaam, maar schuwt grote woorden niet.

In 2013, kort na de oprichting van de Alternative für Deutschland, trad Jongen toe tot de partij. Hij doceerde filosofie aan de Hochschule für Gestaltung in Karlsruhe, waar hij was gepromoveerd bij de bekende filosoof Peter Sloterdijk op het thema 'traditie en waarheid'. De AfD schreeuwde destijds moord en brand over de miljarden euro's die rijke EU-lidstaten, Duitsland voorop, in noodfondsen stopten om de armere landen in het zuiden te steunen. Het was niet alleen een aanslag op de portemonnee van de belastingbetaler, 'maar vooral op onze soevereiniteit', zegt Jongen. 'Het Politburo, het gezelschap van staatshoofden en regeringsleiders in Brussel, beliste.'

Een jaar later, in 2014, schreef hij een manifest waarin hij een nog grotere bedreiging signaleerde: de toestroom van buitenlanders. 'Maar ik had niet kunnen vermoeden dat kort daarna de grenzen volledig open zouden gaan voor meer dan een miljoen immigranten.'

De 'invasie van vreemden', zoals de AfD-fractie leider in de Bondsdag, Alexander Gauland, de komst van asielzoekers en andere buitenlanders bestempelt, leverde de AfD een groeiend aantal aanhangers en kiezers op. De partij maakte haar entree in de ene na de andere deelstaat. De zegetocht bracht de AfD dit na jaar in de Bondsdag, als derde partij. Het was een schok voor de gevestigde partijen en de door Jongen verfoeide mainstream-media.

Jongen: 'We werden al lang gedemoniseerd door de oude partijen en in de pers, uitgemaakt voor nazi's en rascisten, maar de kiezers lieten zich niet afschrikken. We hebben de plek bereikt waarnaar we vier jaar streefden. Er heerste een plechtige stemming in de fractie tijdens de eerste zitting van de Bondsdag. Dat collega's van andere partijen, een enkele daargelaten, ons niet eens wilden groeten, was geen verrassing. Ze mijden ons in ook in de parlementen van de deelstaten.'

U kreeg meteen te maken met kritiek van studenten en collega's op uw universiteit toen u zich met politiek ging bezighouden.

'Ik heb politiek en wetenschap altijd gescheiden gehouden. Mijn colleges zijn nooit verstoord. Er was wel kleinschalig protest op de campus. Studenten hingen een spandoek op met de tekst dat ik niet welkom was. Hoogleraren distantieerden zich in een brief van mij. De teneur was dat ik niet thuishoorde op de universiteit. Kennelijk moest een dissidente mening onderdrukt worden. Zoiets mag

MARC JONGEN 'Veel Duitsers beseffen niet dat de cultuur van een heel volk op het spel staat.'

We zijn hier trots dat we niet trots zijn

Zelfbewustzijn, strijdvaardigheid, daaraan ontbreekt het in Duitsland, vindt partijfilosoof Marc Jongen van de rechts-populistische AfD. En dat kan leiden tot de ondergang.

Door **Theo Koelé** Foto **Marlena Waldthausen**

in wetenschappelijke kringen niet gebeuren.

'Als AfD'ers een openbare bijeenkomst willen organiseren, roepen honderden kunstenaars, intellectuelen en anderen die zich belangrijk voordoen, dat we geen publiek podium verdienen. Want wij zijn de slechteriken. Het gaat heel ver, tot in het buitenland toe. Dit jaar hield ik een lezing aan het Hannah Arendt Center in New York. Meer dan vijftig hoogleraren, voornamelijk Amerikaanse, maar ook uit Duitsland, tekenden protest aan tegen mijn optreden omdat ik een 'extreem-rechtse ideologie' zou vertegenwoordigen. Andersdenkenden zoals ik moesten geweerd worden. Ik noem dat een cultuurstrijd. Het heeft totalitaire trekjes. Er waren gelukkig ook collega-wetenschappers die het voor me opnamen. Een van hen verweet mijn tegenstanders Sovjet-praktijken.'

Uw partij schildert een zwartgallig beeld van Duitsland, heel anders dan wij het zien: rijk, het machtigste Europese land, met bondskanselier Angela Merkel als tegenwicht voor autoritaire leiders in en buiten Europa. 'Kortzichtig. Het is schijn. Let op de demografische ontwikkeling. Duitsland

teft 4,5 miljoen mannen in de leeftijdsgroep van 25 tot 35 jaar. In die categorie zijn er sinds 2015 circa een miljoen buitenlanders bijgekomen. Dat, in combinatie met de vergrijzing, is verontrustend. Het geboortecijfer in Duitsland is, zoals elders in Europa, zo laag dat de bevolking krimpt. De verandering van de bevolkingsstructuur gaat sluipertwies, maar zal dramatisch eindigen.

'Migranten hebben geen lage geboortecijfers, intendeel. De nieuwkomers horen merendeels niet tot het productieve deel van de bevolking. Het ontbreekt hen aan kwalificaties voor banen. Ze moeten wel gevoed worden, door steeds minder werkenden. Dat is over een jaar of tien financieel niet meer op te brengen. Het is sociale springstof die kan leiden tot anarchie, zelfs een burgeroorlog. De leiders van nu, mevrouw Merkel voorop, die het allemaal laten gebeuren, genieten van hun pensioen als het zover is.'

U heeft zelf een migrantenachtergrond. De AfD accepteert u wel, zelfs als volksvertegenwoordiger.

'De AfD is niet tegen de komst van buitenlanders. Mits hun aanwezigheid samengaat met assimilatie en integratie. En dan bedoel ik niet: integratie in het stelsel van sociale voorzieningen. Mijn *Heimat* is Zuid-Tirol (een autonome regio in Italië waar overwegend Duits wordt gesproken, *red.*) Ik onderscheid me slechts marginaal van de Duitsers. Taal speelt een belangrijke rol in een wereld die steeds eenvormiger wordt. Nieuwe musea, of ze in Hongkong staan of Dubai, lijken allemaal op elkaar. Het zijn geglobaliseerde cultuurtempels. Grote winkelcentra zien er over de hele wereld hetzelfde uit. Iedereen spreekt overal Engels. In een gelijkgeschakelde wereld verdampt de nationale identiteit.

'Wat me zorgen baart, is dat veel Duitsers zich niet bewust zijn van hun identiteit, hun achtergrond. Ze beseffen niet dat de cultuur van een heel volk op het spel staat. Door de macht van Brussel, door grote aantallen buitenlanders die respect eisen in plaats van tonen. De oude Grieken kenden het woord *thymos*. Dat betekent zoveel als: zelfbewustzijn, trots, strijdvaardigheid. Aan die eigenschappen ontbreekt het hier. We zijn er trots op dat we niet trots zijn. Ik schreef het al in mijn manifest uit 2014: onze houding tegenover de wereld moet niet bepaald worden door een slecht geweten, maar door een gezond zelfbewustzijn.'

Aan ambitie ontbreekt het Duitsland niet. In Nederland kijken velen vol bewondering naar de Duitse aanpak om over te stappen op duurzame energie, de *Energiewende*. Uw land is bezaaid met windmolens en zonnepanelen.

'Het landschap wordt geruïneerd. Maar dat is het ergste niet. Zonne- en windenergie zijn niet betrouwbaar. Hoe meer we erop inzetten, hoe groter onze afhankelijkheid van buitenlandse energiebronnen. We sluiten kerncentrales en ironisch genoeg importeren we stroom die elders door kerncentrales wordt opgewekt. De *Energiewende* is een prestige-project, zoals de euro en de opvang van buitenlanders. In alle gevallen gaat het eigene van ons land verloren.

'Wij, dat wil zeggen de regering en eigenlijk alle andere partijen, werpen ons op als redders van de wereld. We reddden Europa, we reddden het klimaat, en we reddden de onderdrukten. *Hochmoralisch* allemaal. Maar we kunnen het niet aan. De doelen zijn niet haalbaar. Ik ben geen energiedeskundige, maar er zijn studies die waarschuwen voor een grote stroomuitval. Het licht gaat uit in Duitsland. Voor mij is dat het symbool van het verdwijnen van Duitsland.'